

صداقت سازمانی در سپاه پاسداران در گفتمان امامین انقلاب اسلامی

مجید زین‌الدینی^۱

تاریخ پذیرش: ۹۶/۰۶/۱۷

تاریخ دریافت: ۹۵/۰۲/۰۵

چکیده

صداقت و درستکاری یکی از برجسته‌ترین فضایل اخلاقی است که اگر بر سازمان حاکم باشد در اعتلا و موفقیت سازمان مؤثر خواهد بود و مدیران همواره درصد تحقق بخشیدن به این اصل اخلاقی در عرصه سازمان و مدیریت هستند. از این رو، این مقاله در پی آن است که با استفاده از روش داده بنیاد به تجزیه و تحلیل گفتمان امام خمینی (ره) و امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) پرداخته و عوامل و مؤلفه‌های صداقت سازمانی را در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ارائه نماید. در این راستا، کلیه مکتوبات و بیانات این بزرگواران مرتبط با موضوع به صورت تمام‌خوانی مورد مطالعه قرار گرفت. در ادامه متون منتخب به شیوه تحلیل جزء به جزء از طریق کدگذاری باز، تعداد ۶ مقوله، ۳۶ مفهوم، ۱۸ زیرمفهوم و ۵۶۸ کد شناسایی گردید. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که عوامل صداقت سازمانی از منظر امام راحل و مقام معظم رهبری عبارت‌اند از: انقلابی بودن، مجاهدت، تطبیق قول و عمل، امانت‌داری، استقامت و قانون‌مندی.

کلیدواژه‌ها: صداقت سازمانی، ولی فقیه، سپاه پاسداران، نظریه‌پردازی داده‌بنیاد.

مقدمه

خداوند تبارک و تعالی پس از دستور به پرهیزکاری، به صدق امر می‌فرماید و می‌گوید: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ» (سوره مبارکه توبه، آیه: ۱۱۹) ای کسانی که ایمان آورده‌اید از خدا پروا کنید و با راستان باشید.

این منشور الهی، خواستگار دو چیز است: اول انسان باید راستگو باشد؛ دوم باید در ردیف راستگویان قرار بگیرد و با آنان موافق، همدم و تأییدکننده و مدافع راه این راستان شود. با این وصف، قرآن در جای دیگر از وجود مبارک پیام‌آور خیر و نیکی می‌خواهد که تفحص کند و روشن نماید که سیمای راستین راستان را بنمایاند تا کرامت و منزلت آنان در امان باشد و در مقابل، احوال دروغ‌پردازان را معلوم گرداند تا در برابر دروغشان گرفتار آیند و مردم از آن‌ها پرهیزند و حذر نمایند. قرآن می‌فرماید: «عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذْنَتْ لَهُمْ حَتَّىٰ يَبَيِّنَ لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ» (سوره مبارکه توبه، آیه: ۴۳) خدایت ببخشاید چرا پیش از آن که (حال) راستگویان بر تو روشن شود و دروغگویان را بازشناسی به آنان اجازه (بازماندن) دادی؟

راستی صفت پیامبر خاتم و فضیلتی است که از دوران کودکی ایشان به آن آراسته گشته و به عنوان قدرتی بهتر و برتر برای دشمنان وی ضرب‌المثل شده است، پس طبیعی است که خداوند او را به سوی درستی و راستی و تشویق بر آن دعوت نماید. در سنت پاک نبوی، این کلمات جامع همراه تذکیر و امر به درستی دیده می‌شود.

در عصر حاضر هیچ سازمانی را نمی‌توان بی‌نیاز از اصول اخلاقی و به ویژه سرآمدترین آن‌ها که همانا صداقت و درستکاری است دانست. برای اجتناب از آسیب دیدن سازمان اگر اخلاق بر سازمان حاکم باشد و اصول اخلاقی از طرف سازمان و کارکنان آن مراعات گردد از چند جهت در موفقیت سازمان مؤثر خواهد بود. اول: اصول اخلاقی به عنوان یک ارزش در سازمان نهادینه خواهد شد؛ دوم: بین سازمان و کارکنان آن روابط مؤثر، شفاف و دوستانه برقرار می‌شود؛ سوم: سازمان شاهد پویایی و عملکرد مثبت کل سازمان خواهد بود.

در برخی از جوامع فقدان صداقت یک معضل اجتماعی شده که بر فعالیت‌های حرفه‌ای و تعاملات

اجتماعی آسیب فراوان زده است. فقدان صداقت در سازمان‌ها، مشارکت گروهی را تهدید می‌کند و در محیط کار به صورت‌های بسیار متنوعی از قبیل فتنه، تملق، مبالغه، زیرآب‌زنی، جاسوسی، عیب‌پوشی، نیرنگ، فرصت‌طلبی و غیره که جملگی بر پایه دروغ شکل گرفته تجلی می‌کند. در سازمان‌هایی که دروغ در آن‌ها زرنگی تلقی می‌شود، نوعی محیط پرتنش مملو از بی‌اعتمادی بین کارکنان و کارکنان با مدیران و مدیران با مدیران ارشد ایجاد می‌شود و آمارهای دروغین با نشان دادن وضعیت به صورت وارونه به مردم و مدیران ارشد نظام در سازمان‌های دولتی ارائه می‌گردد که نتیجه‌ای جز کاهش کارایی و اثربخشی ندارد و در نهایت بهره‌وری در حد صفر می‌شود.

از سویی بسط، توسعه و برقراری درستکاری در نظام جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان پرچم‌دار اسلام ناب محمدی (صلی‌الله علیه و آله و سلم)، یکی از مصادیق بارز صداقت محسوب می‌شود و توجه به تبیین صداقت در سازمان و ارائه راهکار از ضروریات است. در این میان، یکی از سازمان‌هایی که وجود صداقت سازمانی در آن از اهمیت بیشتر برخوردار است، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است. از یک بعد، جنبه ارزشی داشتن این نهاد است و از بعد دیگر پیشتازی در حفظ انقلاب و دستاوردهای آن است. از این رو نیل به صداقت سازمانی در سپاه پاسداران به عنوان یکی از مهم‌ترین ارکان مزیت‌آفرین دوچندان می‌گردد و اهمیت این سازمان را در کشور و جهان دوچندان می‌نماید.

چنانچه بی‌صداقتی به معنای عدم درستکاری در ارکان، اجزاء سازمان و افراد سپاه پاسداران رواج یابد و به عبارتی انتظارات ولی‌فقیه از سازمان مزبور تحقق نیابد، این پدیده تهدیدی جدی برای اصل انقلاب به شمار می‌رود.

از این رو محقق برای ایجاد سازوکارهای لازم جهت نیل به مزیت راهبردی و تقویت کارکردهای سپاه پاسداران به دنبال آن است که عوامل و مؤلفه‌های تأثیرگذار «صداقت سازمانی» را بر اساس تدابیر امام خمینی (ره) و امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، از طریق روش تحقیق کیفی داده‌بنیاد احصاء نماید. شناخت این عوامل و مؤلفه‌ها می‌تواند در معرفی صداقت سازمانی مورد بهره‌برداری قرار گیرد. بدیهی است بیانات، تدابیر، منویات و رهنمودهای بنیان‌گذار جمهوری اسلامی و مقام معظم

رهبری مبتنی بر علوم اسلامی و مبانی اسلام ناب محمدی (صلی الله علیه و آله و سلم) شکل گرفته است و با توجه به مسئولیت تشکیل، هدایت و رهبری نظام اسلامی، همواره مقتضیات، واقعیت‌ها و ضرورت‌های زمانی در بیانات، تدابیر و منویات ایشان منعکس گردیده است.

مسئله این است که عناصر تشکیل‌دهنده «صداقت سازمانی» در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بر اساس گفتمان رهبران جمهوری اسلامی ایران با روش علمی تهیه نشده و تحقیق حاضر به دنبال آن است که این عناصر را با استفاده از روش نظریه‌پردازی داده‌بنیاد تدوین نماید تا از این رهگذر خروجی‌های آن مورد استفاده مدیران ارشد سازمان مورد مطالعه جهت بهبود عملکرد قرار گیرد.

با در نظر گرفتن ملاحظات فوق، هدف تحقیق حاضر را می‌توان "شناخت عوامل و مؤلفه‌های صداقت سازمانی در سپاه پاسداران بر اساس رهنمودهای امام خمینی (ره) و امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)" قرارداد. به این ترتیب سؤال تحقیق عبارت است از: "عوامل و مؤلفه‌های صداقت سازمانی در سپاه پاسداران بر اساس رهنمودهای امام خمینی (ره) و امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) چیست؟"

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

پیشینه و سوابق

محققان داخلی از قبیل رضایی و همکاران (۲۰۱۲) رابطه رهبری خدمت‌گزار و صداقت سازمانی، خانی‌فر و همکاران (۲۰۱۲) نیز رابطه بین صداقت سازمانی و خلاقیت سازمانی را مورد بررسی قرار داده‌اند. پژوهشگران خارجی مانند اسشورمن و همکاران ۱ (۲۰۰۷)، هالندر وینبروگ (۲۰۱۰)، ال‌ابرو و همکاران ۳ (۲۰۱۳)، پالیس کیویز و همکاران ۴ (۲۰۱۴) و نوانکپا و همکاران ۵ (۲۰۱۴)

1 – Schoorman. et al.

2- Hollander Vineburgh

3- A L-Abr row. et al.

4 - Paliszkievicz. et al.

5 – Nwankpa. et al.

مدل یکپارچه‌سازی صداقت‌سازمانی و رابطه صداقت‌سازمانی را با اعضای هیات علمی، عدالت، عملکرد سازمانی و توجهات سازمانی را مطرح نموده‌اند.

لیکن تحقیق حاضر با اتخاذ رویکردی جدید، با استفاده از روش کیفی داده بنیاد، بدون ابتناء به نظریه‌های رایج، بر مبنای اندیشه‌های امامین انقلاب اسلامی که برگرفته از آموزه‌های اسلامی، درک شرایط محیطی جمهوری اسلامی ایران و متناسب با موقعیت و جایگاه فعلی سپاه پاسداران، بر اساس اسناد دست‌اول ضمن گردآوری اطلاعات دقیق، ابزارهایی به مراتب واقعی‌تر از سازوکارهای صداقت‌سازمانی در سازمان مورد مطالعه شناسایی نموده است. لیکن از تحقیقات انجام شده برای نیل به حساسیت نظری بهره‌برداری شده است.

مفهوم‌شناسی

صدق: منظور از «صدق» در منطق، مطابقت خبر با واقع است، اما در اخلاق، به مطابقت خبر با اعتقاد خبررسان گفته می‌شود. در منطق، سخن از «صدق» و در اخلاق، سخن از «صداقت» است (طریحی، ۱۳۷۵).

برخی معتقدند: صدق و کذب به معنای اولیه، تنها در گفتار و در جمله خبری معنا می‌دهند و مطابقت گفتار با ضمیر و درون و واقع را «صدق» می‌گویند و در صورتی که یکی از شروط مزبور نباشد، صدق تام نخواهد بود (راغب اصفهانی، ۱۳۸۳). گاهی «صدق» به معنای جامع اوصاف پسندیده آمده است. می‌توان گفت: کامل هر چیز را «صدق» می‌گویند و «صدیق» کسی است که تمام اوامر الهی را باور کند (فراهیدی، ۱۴۱۰ق).

اصل اولیه در ماده «صدق» تمام و کامل بودن، سلامت از خطا و خلاف و برحق بودن است. این معنای اولیه در کاربردهای گوناگون تفاوت می‌کند (مصطفوی، ۱۳۶۸).

صداقت: با تأمل در معنای لغوی و اصطلاحات اندیشمندان، می‌توان «صداقت» را این گونه تعریف کرد: «فضیلت اخلاقی اکتسابی ذومراتب که در ارتباط شخص با خود، خدا، دیگر افراد جامعه و محیط تجلی پیدا می‌کند و در فرد به عنوان یک ملکه رسوخ یافته و پدیدار می‌گردد و در نتیجه، میان ظاهر و باطن، گفتار با نوشتار و بیان کالبد و رفتار و همه این‌ها با یکدیگر تعادل برقرار

می‌گردد» (نصیری‌زاده، ۱۳۸۷).

راست‌گویی: راست‌گویی در اینجا، اخص از صداقت است. راست‌گویی قسیم وفای به عهد، امانت‌داری و انصاف است و شامل آن‌ها نمی‌شود؛ همچنان که دروغ‌گویی قسیم خیانت در امانت، بی‌وفایی نسبت به عهد و پیمان، و بی‌انصافی است و شامل آن‌ها نمی‌شود (همان).

صفت راست‌گویی علاوه بر اینکه خود عین صداقت - به معنای اخص - است، موجب تقویت انصاف، قناعت، امانت‌داری و وفای به عهد، - یعنی صداقت به معنای اعم - نیز می‌شود. دهخدا در لغت‌نامه خود صداقت و راست‌گویی را سخن راست، قول حق، فعل و عمل حق می‌داند و دروغ‌گویی را سخن ناراست، قول ناحق، خلاف حقیقت، مقابل راست و مقابل صدق تعریف می‌کند.

امانت از «امن» به معنای ایمنی و اطمینان و امانت را هم امانت گویند چون شخص امانت‌گذار از خیانت آن کسی که امانت پیش اوست مطمئن و ایمن است (طریحی، ۱۳۷۵).

در بیان عرف و اندیشمندان اسلامی امانت - هر چه باشد - به معنای چیزی است که نزد غیر به ودیعه بسپارند تا آن را برای سپارنده حفظ کند و سپس به وی برگرداند (طباطبایی، ۱۳۹۶ق).

تعریف عملیاتی صداقت سازمانی: منظور از صداقت سازمانی در تحقیق حاضر؛ شکل‌گیری کلیه ابعاد و اجزای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بر مبنای انتظارات امامین انقلاب اسلامی است (نگارندگان، ۱۳۹۵).

صدق و صداقت در پرتو آیات و احادیث نبوی

عرب، صداقت را این‌گونه توصیف کرده‌اند: «برابری سخن هم با ضمیر آدمی و هم با چیزی که از آن خبر داده می‌شود». مثلاً اگر شخصی منافق بگوید: «محمد رسول خداست»، این سخن در حقیقت راست است، چون با واقع مطابقت دارد؛ اما در آن حالت، به نسبت شخص دورو، دروغ محسوب می‌گردد؛ زیرا مخالف درونی اوست. بنابراین قرآن خطاب به پیامبر می‌گوید: «إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ» (سوره مبارکه منافقون، آیه ۶). چون منافقان نزد تو آیند گویند: گواهی می‌دهیم که تو واقعاً پیامبر

خدایی و خدا (هم) می‌داند که تو واقعاً پیامبر او هستی، و خدا گواهی می‌دهد که مردم دو چهره سخت دروغگویند. منافقان می‌گویند: نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ این گواهی از جهت واقع، راست است؛ اما آنان دروغگویند، و دروغشان از جهت زبان و بیان ظاهری نیست، بلکه از جهت چیزی است که در دل و درون ناپاک و مطرود آنها پنهان گشته بود.

گاهی اوقات هر نوع فعل نیکویی به صدق و درستی تعبیر می‌شود، خواه این فعل ظاهری باشد یا باطنی. پس این فعل به صدق منسوب می‌گردد، و به این دلیل در قرآن چنین بیان شده است: «وَقُلْ رَبِّ أَدْخِلْنِيْ مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِيْ مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِيْ مِنْ لَّدُنْكَ سُلْطٰنًا نَّصِيْرًا» (سوره مبارکه اسراء، آیه ۸۰) بگو: پروردگارا! مرا صادقانه (به هر کاری) وارد کن، و صادقانه (از آن) بیرون آور، و از جانب خویش برای من تسلطی یاری‌بخش قرار ده.

«وَاجْعَلْ لِيْ لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِيْنَ» (سوره مبارکه شعراء، آیه ۸۴) و برای من ذکر خیر و نام نیک در میان آیندگان بر جای دار.

«أُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَنَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ وَعَدَ الصَّدَقِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ» (سوره مبارکه احقاف، آیه ۱۶) آنان کسانی‌اند که کارهای خوب آنها را می‌پذیریم و کلیه اعمال نیکشان را همسان نیک‌ترین آنها می‌گیریم، و همچون سایر بهشتیان از بدی‌ها و گناهانشان درمی‌گذریم، این وعده راستینی است که پیوسته بدیشان داده شده است.

«وَبَشِّرِ الَّذِيْنَ آمَنُوا أَنْ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ» (سوره مبارکه یونس، آیه ۲) و به کسانی که ایمان آورده‌اند، مژده بده که برای آنان نزد پروردگار سابقه نیک است.

«إِنَّ الْمُتَّقِيْنَ فِيْ جَنَّاتٍ وَنَهْرٍ، فِيْ مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيْكَ مُّقْتَدِرٍ» (سوره مبارکه قمر، آیه ۵۴-۵۵) قطعاً پرهیزگاران در باغ‌ها و کنار جویباران بهشتی جای خواهند داشت. در مجلس راستینی در پیشگاه پادشاه بزرگ و توانا.

پس راستی، عصاره اعمال، آزمایشگاه احوال، پیام‌آور نابودی و در هم کوبنده احوال و دروازه‌ای است که عاشقان از آن جا به بارگاه ذوالجلال می‌پیوندند. صدق، اساس دین، پایه ترازوی یقین و درجاتش دنباله‌رو درجات نبوت است که بلندمرتبه‌ترین درجات جهان (هستی) می‌باشد. از جایگاه

پیامبران (در بهشت) چشمه‌سارها و جویبارهایی به سوی جایگاه راستان، در جریان خواهد بود؛ آن گونه که از قلوب پیام‌آوران در این جهان به سوی قلوب آنان مدد پیوسته و یار مددکار، روان است.

خداوند تبارک و تعالی پس از دستور به پرهیزکاری، به صدق امر می‌فرماید و می‌گوید: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ» (سوره مبارکه توبه، آیه ۱۱۹) ای کسانی که ایمان آورده‌اید از خدا پروا کنید و با راستان باشید.

این منشور الهی، خواستگار دو چیز است: اول، انسان باید راستگو باشد؛ دوم، باید در ردیف راستگویان قرار بگیرد و با آنان موافق، همدم و تأییدکننده و مدافع راه این راستان شود. با این وصف قرآن در جای دیگر از وجود مبارک پیام‌آور خیر و نیکی می‌خواهد که تفحص کند و روشن نماید که سیمای راستین راستان را بنمایاند تا کرامت و منزلت آنان در امان باشد و در مقابل، احوال دروغ‌پردازان را معلوم گرداند تا در برابر دروغشان گرفتار آیند و مردم از آنها بپرهیزند و حذر نمایند. قرآن می‌فرماید: «عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذِنْتَ لَهُمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكِ الْذِينَ صدَّقُوا وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ» (سوره مبارکه توبه، آیه ۴۳) خدایت ببخشاید چرا پیش از آن که (حال) راستگویان بر تو روشن شود و دروغگویان را بازشناسی به آنان اجازه، (بازماندن) دادی؟

صدق یعنی، راستی در گفتار، در نیت، در تصمیم، در وفاداری به انجام آن، در کردار و راستی در تحقیق در تمام مراحل دین‌داری و در پرتو این اوصاف است که می‌فهمیم راستی‌ای که در قرآن آمده، چیست که می‌گوید: «مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صدَّقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَّنْ قَضَىٰ نَجْبَهُ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا» (سوره مبارکه احزاب، آیه ۲۳) از میان مؤمنان مردانی هستند که به آن چه با خدا عهد بستند، صادقانه وفا کردند. برخی از آنان به شهادت رسیدند و برخی از آنها در (همین) انتظارند و (هرگز پیمان و عقیده خود را) تبدیل نکردند.

عالی‌ترین مدارج صداقت همان راستی و مسئول بودن در برابر بندگی و عبادت و انجام مراتب دین‌داری خواهد بود، زیرا عبادت همان گفتار، کردار و احوال (درست) آدمی است که از ارزنده‌ترین دستورات زندگی به حساب خواهد آمد که قرآن به شرافت آن اشاره می‌کند: «إِنَّمَا

الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ» (سوره مبارکه حجرات، آیه ۱۵) در حقیقت مؤمنان کسانی‌اند که به خدا و پیامبر او گرویده و (دیگر) شک نیاورده و با مال و جانشان در راه خدا جهاد کرده‌اند، اینان‌اند که راست‌کردارند.

«لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُؤْفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ» (سوره مبارکه بقره، آیه ۱۷۷) نیکوکاری آن نیست که روی خود را به سوی مشرق و (با) مغرب برگردانید، بلکه نیکی آن است که کسی به خدا و روز بازپسین و فرشتگان و کتاب (آسمانی) و پیامبران ایمان آورد و مال (خود) را با وجود دوست داشتنش به خویشاوندان و یتیمان و بینوایان و در راه‌ماندگان و گدایان و در (راه آزاد کردن) بندگان بدهد. و نماز را برپای دارد و زکات را بدهد و آنان که چون عهد بندند، به عهد خود وفادارند؛ و در سختی و زیان و به هنگام جنگ شکیبایند، آنان‌اند کسانی که راست گفته‌اند، و آنان همان پرهیزگاران‌اند.

از دلایل آشکار صدق در غیر گفتار نیز قرآن چیزهای دیگری به آن نسبت می‌دهد و می‌گوید: «مدخل صدق» (درست و صحیح وارد شدن)، «مخرج صدق» (به شیوه درست خارج ساختن)، «مقعد صدق» (قرارگاه صدق و راستی)، «لسان صدق» (نام نیک و آوازه نیکو) و «قدم صدق» (سابقه نیک). و «صدق»ی که در این جاها منظور نظر است، از معنی حق پایدار پیوسته به خدا - که پاداش هیچ نیکوکاری را تباه نخواهد کرد - دور نیست. «وَقُلْ رَبِّ أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَل لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا» (سوره مبارکه اسراء، آیه ۸۰) بگو: پروردگارا! مرا (در هر کاری) به طرز درست داخل کن و به طرز درست خارج ساز، و از جانب خود برای من تسلطی یاری بخش، قرار ده. یعنی، وارد شدن و خارج شدنم در هر جایی حقی پابرجا برای خدا و خشنودی او باشد. به همین دلیل است که، چون یکی از مردان حق، از منزل

بیرون می‌رفت، می‌گفت: «بارالها! به تو پناه می‌آورم از این‌که از جایگاهی خارج شوم و تو مراقب و کفیل من نباشی». قرآن از زبان ابراهیم خلیل می‌گوید: «وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ» (سوره مبارکه شعراء، آیه ۸۴). و برای من در (میان) آیندگان آوازه نیکو گذار. اهل ایمان کسانی که عمل صالح را به همراه اخلاص پیش انداخته‌اند، و چون راستگویند خداوند نیز آن اعمال پسندیده را می‌پذیرد و آنان را بر آن ثابت قدم می‌دارد. قرآن می‌فرماید: «إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهْرٍ . فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ». (سوره مبارکه قمر، آیه ۵۵-۵۴) در حقیقت، مردم پرهیزکار، در میان باغ‌ها و (در کنار) نهرها در قرارگاه صدق نزد پادشاهی توانايند.

منظور از «مقعد صدق» در آیه، بهشت است که بی‌گمان وعده آنجا را به مؤمنان و نیکوکاران داده و به دلیل صداقت و اخلاص در عبادت و طاعت، شایسته آن آرام‌جايند. در واقع، پابندی به راستگویی امری است که به تصمیمی استوار و توانمند، ایمانی راسخ و پذیرشی بالارزش به‌منظور پیامد آن نیاز دارد.. قرآن به ثواب و نيل به پاداش بزرگ راستگویی، این‌گونه تذکر می‌دهد: «قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمَ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ» (سوره مبارکه مائده، آیه: ۱۱۹) خداوند فرمود: این، روزی است که راستی راستگويان به آنان سود بخشد. برای آنان باغ‌هایی است که از زیر (درختان) آن نهرها روان (و) همیشه در آن، جاودان‌اند. خدا از آنان خشنود است و آنان (نیز) از او خشنودند. این است رستگاری بزرگ.

اسلام دینی فطری است و راستی نیز خواست فطرت است، پس این دو پیوندی ناگسستنی دارند و در روایات اسلامی با تعابیر گوناگونی بر راستگویی مسلمانان تأکید شده و آن را از اصول ایمان و تدین به حساب آورده‌اند.

رسول اکرم (صلی الله علیه و آله وسلم) می‌فرماید: «الصَّدَقُ مُبَارَكٌ وَالْكَذِبُ مَشْوُومٌ» راستی، مبارک و دروغ نامیوم است (ابن شعبه، ۱۳۸۲: ۱۴).

امیر مؤمنان (علیه السلام)، راستگویی را قوی‌ترین پایه ایمان، ملاک دین و الهام از سوی خدا دانسته، می‌فرماید: «الصَّدَقُ أَقْوَى دَعَائِمِ الْإِيمَانِ» راستی قوی‌ترین رکن ایمان است (آقا جمال

خوانساری، ۱۳۸۴: ۶). «شَیْئَانِ هُمَا مَلَائِكَةُ الدِّينِ؛ الصُّدُقُ وَ الْيَقِينُ» (همان: ۱۸۴) دو چیز ملاک دین است؛ راستی و یقین. «إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا هَمَمَهُ الصُّدُقُ» وقتی خدا بنده‌ای را دوست بدارد، راستی را به او الهام می‌کند (همان: ۱۶۱).

امام صادق (علیه السلام) نیز می‌فرماید: «إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَبْعَثْ نَبِيًّا إِلَّا بِصَدَقِ الْحَدِيثِ وَ آدَاءِ الْأَمَانَةِ إِلَى الْبِرِّ وَ الْفَاجِرِ» (مجلسی، ۱۳۸۰: ۲). خداوند هیچ پیامبری بر نیگیخت جز با راستی و امانتداری نسبت به نیکوکار و بدکار.

امام صادق (علیه السلام) به این حقیقت تصریح کرده می‌فرماید: «لَا تَنْظُرُوا إِلَى طُولِ رُكُوعِ الرَّجُلِ وَ سَجُودِهِ، فَإِنَّ ذَلِكَ شَيْءٌ قَدْ اِعْتَادَهُ وَ لَوْ تَرَكَهُ اسْتَوْحَشَ لِذَلِكَ وَ لَكِنْ اَنْظُرُوا إِلَى صَدَقِ حَدِيثِهِ وَ آدَاءِ أَمَانَتِهِ» (برای شناخت تدین افراد) به طولانی شدن رکوع و سجده او نگاه نکنید چرا که به آن عادت کرده و اگر ترکش کند، وحشت‌زده می‌شود، لیکن به راستگویی و امانتداری او توجه کنید (قمی، ۱۴۱۴ق: ۱۸).

با این وصف اگر بگوییم راستی و درستی شالوده دین و ایمان را تشکیل می‌دهد و آن که از این خصلت زیبا و حیاتی برکنار باشد در واقع دین در او بی‌ریشه است، سخن گزافی نگفته‌ایم.

صداقت در نیروهای مسلح از منظر امامین انقلاب اسلامی

در آغاز پیروزی انقلاب اسلامی ایادی شرق و غرب و آن‌ها که صداقت و امانت و دینداری و میهن‌داری ارتشیان را در حماسه پیروزی درک نکرده بودند، کمر به نابودی ارتش بستند (صحیفه امام، ۱۳۷۸، جلد: ۲۳).

شما در قم هستید، پاسدار هستید، آن پاسدار، هر فرد، آن پاسداری را که می‌کند خوب انجام بدهد، با صداقت انجام بدهد، با امانت انجام بدهد (همان).

قوای انتظامی، ارتش، ژاندارمری و شهربانی در آغوش ملت‌اند. ملت از آن‌هاست، و آن‌ها از ملت. آن‌ها با صداقت خدمت به ایران و خدمت به اسلام و خدمت به جمهوری اسلام و خدمت به ملت می‌کنند (همان).

من وقتی شما جوان‌ها را می‌بینم که با صداقت، با سلامت روح فعالیت برای اسلام می‌کنید و

خودتان را در معرض خطر مرگ قرار می‌دهید مباحثات می‌کنم (همان).

آن پاسداری را که می‌کند خوب انجام بدهد، با صداقت انجام بدهد، با امانت انجام بدهد، برای خدا انجام بدهد، ... همه قشرها وقتی که آن کاری که دستشان هست خوب انجام بدهند، یک مملکت خوب می‌شود (امام خمینی، ۱۳۵۸/۰۳/۲۸).

این دانشگاه (امام حسین (علیه‌السلام)) باید مظهر ایمان و تقوا و نظم، مظهر راستی و پاکی و صداقت، و مظهر روشن‌بینی و روشن‌فکری باشد (امام خامنه‌ای، ۱۳۷۴/۸/۱۷).

نکته‌ی دیگری که بر آن، برای همه‌ی نیروی انتظامی تأکید می‌کنم، این است که در درون نیرو به صحت عمل و درستکاری و امانت، حداکثر اهمیت را بدهید (امام خامنه‌ای، ۱۳۷۲/۴/۲۶).

معنای صحیح وطن‌دوستی و میهن‌دوستی، همان چیزی است که یک ارتش درستکار و صادق القول انجام می‌دهد (۱۳۷۰/۸/۸).

بسیج در باب صدق امتحان صداقت را داده است؛ در جنگ تحمیلی، در دفاع مقدس که روزگار سخت کشور بود، بسیج امتحان داد؛ بعد از دوران دفاع مقدس و قضایای بعد هم تا امروز بسیج همه‌جا امتحان صداقت خودش را داده است. سازمان بسیج و مجموعه‌ی بسیج نشان داده است که صداقت دارد (امام خامنه‌ای، ۱۳۹۲/۸/۲۹).

(پاسداران) حقاً و انصافاً مظهر فداکاری و صفا و صدق برای انقلاب (امام خامنه‌ای، ۱۳۶۸/۰۴/۱۹).

سبقت در جهاد و سبقت در پذیرش ارزش‌های الهی و اسلامی و سبقت در فهمیدن حقیقت، یک ارزش است؛ این ارزش را نیروی هوایی ما کسب کرد و آن را با ارزش دیگری همراه نمود، که آن هم عبارت است از ایستادگی و صدق قول در میدان‌های خطر (امام خامنه‌ای، ۱۳۷۰/۱۱/۱۹).

آثار راستگویی

الف - همراهی خدا: امام باقر (علیه‌السلام): «أَلَا فَاصْنُدُوا فَإِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّادِقِ» (مجلسی، ۱۳۸۰: ۳۸۶). هان! راست بگویند که خدا با راستی است.

ب - پاکی کردار: امام کاظم (علیه‌السلام): «مَنْ صَدَّقَ لِسَانَهُ زَكَّى عَمَلَهُ» (همان: ۳۰۳). کسی که

زبانش راست بگوید، کردارش پاک می‌شود.

ج - نجات و سلامتی: امیرمؤمنان (علیه‌السلام): «عاقِبَةُ الصُّدُقِ نَجَاةٌ وَ سَلَامَةٌ» فرجام راستگویی، نجات و سلامت است (آقا جمال خوانساری، ۱۳۸۴: ۳۶۳).

اگر انسان راستگو بود و به این وصف شناخته شد، مورد اعتماد مردم قرار می‌گیرد و آنان، سخن او را درست می‌شمارند و می‌پذیرند، در این صورت، اگر برای شخص صادق، گرفتاری پیش بیاید، امتیاز راستگویی، سبب نجات او می‌شود و از گرفتاری و خطر به سلامت می‌گذرد. البته در جایی که راستگویی خطر مهم‌تری برای او یا دیگران به بار می‌آورد، راست گفتن واجب نیست و در صورت امکان باید توریه کرد، گرچه راستگویی در هر حال مایه نیک‌فرجامی و نجات از عذاب الهی خواهد بود.

خداوند درباره صداقت به مؤمنان فرموده است: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ) (سوره مبارکه، سوره توبه، آیه ۱۱۹)؛ ای کسانی که ایمان آورده‌اید، تقوای خدا پیشه کنید و با راستگویان باشید.

شاخص‌های سنجش صداقت

در ذیل، برجسته‌ترین فضایل اخلاقی که بر صداقت اثر مستقیم دارد به عنوان شاخص‌های حاکمیت اخلاق (ایجابی)، برای سنجش میزان صداقت - به معنای اعم - مورد ملاحظه قرار گرفته است:

۱. قانونمندی و نظم؛ ۲. راست‌گویی؛ ۳. وفای به عهد؛ ۴. امانت‌داری؛ ۵. انصاف (رجایی و همکاران، ۱۳۹۰).

توصیه‌هایی به مدیران در مسیر توسعه صداقت و اعتمادسازی در سازمان

اعتماد در سازمان از بالا به پایین جریان می‌یابد و اگر مدیران ارشد قابل اعتماد باشند حس اعتماد به سطوح پایین سازمان رخنه می‌کند.

به شیوه‌های مختلف تلاش کنید فضایی دوستانه و صمیمی در سازمان ایجاد کنید و از این طریق گشودگی، صداقت و اعتماد متقابل را تقویت نمایید. همچنین برای تزریق نشاط و شادی در میان

کارکنان خود از لطایف و ظرایف مرتبط و قریب به ذهن آنان استفاده کنید.

یکی از اهداف شما به عنوان مدیر باید این باشد که اعتماد کارکنان بر پایه موفقیت‌هایشان ایجاد شود، بنابراین وظایفی را به زیردستان خود محول کنید که از عهده آن به‌خوبی برآیند و مجبور نشوند به دروغ متوسل شوند تا کار خود را خوب جلوه دهند.

گاهی اوقات کارکنان وظیفه‌ای را درست انجام نمی‌دهند. در چنین شرایطی هرگز درصدد اصلاح آن‌ها نزد سایرین برنمایید. حتی وقتی در خفا با زیردستی در مورد اشتباهی صحبت می‌کنید هدف شما باید این باشد که به او آموزش دهید تا ماهیت مشکل را بشناسد و دوباره مرتکب همان خطا نشود. در این گونه موارد هرگز چیزی نگویند که کارمندان احساس عجز و ناتوانی کند یا چیزی نگویند که او مأیوس شود زیرا قصد شما ایجاد اعتماد است نه تخریب اعتماد.

مدیران و سرپرستان باید به زیردستان خود یاد بدهند که درستی و صداقت مهم‌ترین اصل سازمان است. فرد بدانند پس از گفتن حقیقت تنبیه نخواهد شد بلکه اگر صادق نباشد تنبیه سختی خواهد شد.

هرگز به کارکنانتان قول و وعده‌ای ندهید که قادر به انجام آن نیستید چرا که به زودی شما به دروغ‌گویی متهم خواهید شد.

آمادگی شنیدن حقایق تلخ و شیرین را داشته باشید و به کارکنانتان اجازه دهید حرف‌های خود را بدون ترس و واهمه‌ای بیان کنند. عکس‌العمل شما زمینه فکری را در مورد سودمند بودن یا نبودن راستگویی شکل می‌دهد.

هرگز کارکنانتان را سؤال‌پیچ نکنید و از طرح سوالاتی که جنبه دام و تله دارد و ایشان را وادار به دروغ می‌کند بپرهیزید.

قوانین و مقررات سختی را در سازمان ایجاد نکنید زیرا کارکنان شما راه‌های فرار از آن را پیدا خواهند کرد.

برای ارتقا و رشد کارکنانتان فرصت‌های مساوی ایجاد کنید، توزیع عادلانه قدرت، اطلاعات و امکانات در محیط کار ضروری است.

اطلاع‌رسانی نمودی از مدیریت شفاف و صادق است.

و سخن آخر اینکه، برای شناختن نیازهایی که افراد سازمان را به ناراستی وامی‌دارد باید شرایط افراد را بررسی و پس از شناسایی دلایل فردی و سازمانی، اقدام به اصلاح نمود.

روش‌شناسی تحقیق

تحقیق حاضر از نظر هدف؛ توسعه‌ای- کاربردی است. از نظر روش؛ کیفی و از نظریه مبنایی تبعیت نموده است.

جامعه آماری پژوهش در دو حوزه در نظر گرفته شده است. در بخش اول، برای شکل‌گیری عوامل و مؤلفه‌های صداقت سازمانی، کلیه؛ بیانات، نامه‌ها، احکام و فرامین امام خمینی (ره) و حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) به صورت تمام‌شمار، متمرکز بر موضوع تحقیق مورد بررسی قرار گرفته و از بین آن‌ها گزاره‌ها انتخاب شده است و در بخش دوم، جهت انجام نظرسنجی در مرحله کدگذاری باز، با عنایت به ویژگی‌های موردنیاز (از قبیل تسلط به روش نظریه مبنایی، اشراف به دانش مدیریت، آشنایی با اندیشه‌های بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران و مقام معظم رهبری، آشنایی با وظایف و مأموریت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی)، تعداد ۱۰ نفر از خبرگان به شیوه تمام‌شمار گزینش شده‌اند.

اطلاعات مورد نیاز در این تحقیق با روش کتابخانه‌ای با استفاده از ابزارهای فیش‌برداری، کتاب‌های علمی و تخصصی و مقالات علمی و پژوهشی جمع‌آوری شده‌اند.

قلمرو موضوعی پژوهش، معطوف به «صداقت سازمانی» است. قلمرو زمانی، معطوف به سال‌های ۱۳۵۷ تا ۱۳۹۴ است و قلمرو مکانی شامل، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است.

به دلایل زیر روایی پژوهش محقق شده است:

در طی تحقیق، همزمان با جمع‌آوری داده‌ها، تجزیه و تحلیل به صورت رفت و برگشتی به دفعات انجام شده است.

رسیدن به اشباع نظری با احصاء ۵۶۸ کد، ۱۸ زیرمفهوم، ۳۶ مفهوم و ۶ مقوله.

انتخاب رویکرد تحلیل جزء به جزء^۱.

ارجاع کدگذاری باز به تعداد ۱۰ نفر خبرگان و اعمال نظرهای اصلاحی آنان در فرآیند تجزیه و تحلیل با تأکید بر پایداری به پایایی، برای دستیابی به آن با استفاده از چهار معیار معروف پارکر و رافی^۲ (۱۹۹۷)، به شرح ذیل تأیید گردیده‌اند:

برای سنجش معیار تطبیق، مطابق روند انجام گرفته مفاهیم از داده‌های بررسی شده، تولید شده‌اند. برای قابل فهم کردن، مفاهیم به شکلی نظام‌مند به هم مرتبط شده‌اند و میان آن‌ها پیوندهای مفهومی برقرار شده تا مقوله‌ها به وسیله آن‌ها استخراج شوند. برای قابلیت تعمیم بودن، سعی شد تا ساختار پژوهش بر اساس گفت‌مان امام خمینی (ره) و حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) شکل گیرد. در کنترل فرآیند، به دلایل زیر می‌توان اطمینان حاصل کرد که داده‌های جمع‌آوری شده منتج به ارائه مقوله‌ها گردیده است:

اتصال یا تطبیق روشنی بین مقوله‌ها و داده‌های خام وجود دارد.

گسترش دامنه جمع‌آوری داده‌ها، از سال ۱۳۵۷ تا سال ۱۳۹۴.

یافته‌ها بر اساس مطالعه متون واقعی (دست اول) احصاء شده است.

نیل به اشباع مقوله‌ها (کفایت نظری) در اثر رفت‌وبرگشت‌های مختلف.

یافته‌ها و تجزیه و تحلیل داده‌ها

الف- تجزیه و تحلیل داده‌ها

همزمان با گردآوری داده‌ها، تجزیه و تحلیل از طریق کدگذاری باز^۳ انجام شده است. در کدگذاری باز اقدام به احصاء کدها، زیرمفاهیم، مفاهیم (تحلیل مضمون) از متون گردید و به طور دائم، به متون بیانات مراجعه و برخی از کدها حذف یا کدهای جدیدی اضافه شده‌اند. کدگذاری باز از

۱- در این رویکرد، متون و داده‌ها خط به خط و کلمه به کلمه مورد تحلیل قرار می‌گیرند.

2- Parker & Roffey

3- Open Coding

طریق درک مفهوم یک پیشامد و انتخاب یک نام (برچسب) برای آن و از طریق فن مقایسه مستمر انجام گردیده است. کدگذاری باز در واقع فرآیند تحلیلی است که از طریق آن، مفاهیم شناسایی شده‌اند. این روش به صورت رفت و برگشتی آن قدر ادامه یافت تا اشباع نظری حاصل گردید. برای اینکه قابلیت ارجاع‌دهی به شیوه‌ای سریع و سهل فراهم شود، برای مشخص شدن نسبت کدها با متون منتخب، از نشانگر شش‌رقمی استفاده شده است. در جدول شماره (۱) نحوه بکارگیری نشانگرهای اختصاری تحقیق نشان داده شده است:

جدول شماره (۱) نشانگرهای اختصاری منابع تحقیق

نوع نشانگر	معنای نشانگر	اعداد نشانگر
شش‌رقمی	دو رقم اول نمایانگر سال ایراد بیانات	اعداد ۵۷ تا ۹۴
	دو رقم دوم نمایانگر ماه ایراد بیانات	اعداد ۰۱ تا ۱۲
	دو رقم سوم نمایانگر روز ایراد بیانات	اعداد ۰۱ تا ۳۱

(نگارندگان، ۱۳۹۵)

مثالی از نحوه کدگذاری در جدول زیر آورده شده است:

جدول شماره (۲) مثال کدگذاری (تحلیل مضامین و مفهوم‌سازی)

نشانگر	کد	زیرمفهوم	مفهوم	مقوله
۸۵۰۸۲۰	(پاسداران) به (مسئولیت‌ها) عمیقاً متعهد و پایدار باشند		تعهد	تطبیق قول و عمل
۵۸۰۳۲۸	آن پاسداری را که می‌کند خوب انجام بدهد، باصداقت انجام بدهد		صداقت	
۵۹۱۱۲۴	قوای مسلح نسبت به اسلام وفادار هستند	وفاداری به اسلام	وفاداری	عمل
۵۹۱۱۲۴	قوای مسلح نسبت به ملت خودشان وفادار هستند	وفاداری به مردم		

(نگارندگان، ۱۳۹۵)

به علت کثرت حجم متن‌های منتخب و تجزیه و تحلیل داده‌ها، تحلیل مضامین مقوله «انقلابی» ارائه ولی در ادامه فقط به خلاصه تحلیل مضامین و مفهوم‌سازی سایر مقولات و نحوه ارتباط آن‌ها

با زیرمفاهیم و مفاهیم بسنده شده است.

الف- مقوله انقلابی: در جدول شماره (۲)، تحلیل مضامین و مفهوم‌سازی «مقوله انقلابی» ارائه گردیده است.

جدول شماره (۲) تحلیل مضامین و مفهوم‌سازی مقوله انقلابی

مفهوم	کد	نشانگر	ردیف
ذخیره انقلاب	۶۸۰۸۲۹	سپاه سرمایه‌ذی‌قیمتی برای انقلاب ماست	۱
	۷۰۰۶۲۷	سپاه ذخیره‌ای است برای روزی که انقلاب از آن استفاده بکند	۲
	۷۰۰۶۲۵	به این ذخیره الهی (بسیج) باید به چشم تکریم بنگرید	۳
	۶۹۰۶۲۸	نرسا محور اصلی و مایه امید و ذخیره الهی برای انقلاب و کشور است	۴
	۶۸۰۴۱۹	تنها نیرویی که قادر است از انقلاب و نظام جمهوری اسلامی دفاع کند، فقط سپاه است	۵
	۷۲۰۷۰۷	می‌توان برای آینده آرمان‌های بلند اسلامی، روی شما به صورت جدی حساب کرد	۶
شناخت انقلاب	۹۲۰۳۰۶	اعتقاد درست و آشنایی درست با مبانی نظری این انقلاب است	۷
	۹۲۰۳۰۶	کسانی می‌توانند در مسیر (پاسداری از انقلاب) محکم بایستند که شناخت عمیقی از مبانی نظری انقلاب داشته باشند	۸
	۹۲۰۶۲۶	سپاه به عنوان موجود زنده باید بداند از چه می‌خواهد پاسداری کند؛ این انقلاب چیست؟	۹
	۹۲۰۶۲۶	باید بداند که از چه می‌خواهد دفاع کند	۱۰
	۹۲۰۶۲۶	سپاه بایستی بداند که چه کار می‌خواهد بکند، از چه چیزی می‌خواهد پاسداری کند	۱۱
انقلابی	۶۸۰۳۱۷	(سپاه) در عمق وجود، به انقلاب و ارزش‌های آن ایمان آوردید	۱۲
	۷۰۰۶۲۵	سپاه فداییان انقلاب است	۱۳
	۷۰۰۶۲۷	مجموعه‌ای از بهترین عناصر انقلابی	۱۴
	۷۰۱۰۱۲	از انسان‌های انقلابی‌ای مثل شما مورد انتظار است	۱۵

ردیف	نشانگر	کد	مفهوم
۳۷	۶۸۰۸۲۹	سپاه انقلابی به وجود آمد. این، خیلی امتیاز است	
۳۸	۶۷۰۶۲۶	باید به جذب هرچه بیشتر نیروهای مؤمن به انقلاب همت گماشت	
۳۹	۷۷۰۶۲۴	باید در این راه (مبارزه با استکبار) ایستاد	استکبارستیزی
۴۰	۷۷۰۶۲۴	ادامه دادن این جهت و حرکت (مبارزه با استکبار)	
۴۱	۷۴۰۶۲۹	مبادا با دشمن سازش کنید	
۴۲	601208	عدم امکان سازش با جنایتکاران	
۴۳	۷۰۱۱۱۸	شما پاسداران، با این دید (سلطه‌گری آمریکا) به مسائل نگاه کنید	
۴۴	۷۴۰۶۲۹	مبادا (در مقابل دشمن) سست شوید	
۴۵	۷۴۰۸۱۷	مردم دنیا شما را به خاطر کوتاه نیامدن تحسین می‌کنند	
۴۶	۷۰۰۶۲۵	حتی بر ما بود که نقش اتکا به روحیه انقلابی را در میدان عمل نشان داد	
۴۷	۵۹۰۳۰۶	حفظ روحیه الهی منبعث از دوران انقلاب	
۴۸	۶۹۰۲۱۲	قوام سپاه، به روحیه انقلابی است	
۴۹	۷۰۰۲۲۱	لزوم حفظ تدین با روحیه انقلابی	
۵۰	۹۰۰۴۱۳	(روحیه انقلابی) را بایستی تقویت کرد	
۵۱	۷۰۰۶۲۵	سپاه در سایه روحیه انقلابی توانست نقش تعیین‌کننده‌ای را در دفع حمله ایادی استکبار ایفا کند	
۵۲	۹۰۰۳۱۰	سرمایه سپاه در آن روزهای آغازین شور انقلابی چیز دیگری نبود	
۵۳	۶۹۰۶۲۹	سپاه همیشه باید به صورت یک نیروی انقلابی باشد	
۵۴	۷۰۰۷۲۴	سعی کنید همچنان که سپاه انقلابی متولد شده، همواره انقلابی بماند	
۵۵	۹۲۰۶۲۶	یکی از بخش‌های مهم کارنامه سپاه، انقلابی زیستن و انقلابی ماندن سپاه است	
۵۶	۹۲۰۶۲۶	انقلابی زیستن و انقلابی ماندن سپاه است	
دستاوردهای شور انقلابی	۹۰۰۳۱۰	تجربه کسب کردند	۵۷
	۹۰۰۳۱۰	روح ابتکار در آن‌ها به جوشش درآمد	۵۸
	۹۰۰۳۱۰	هرچه لازم داشتند، یاد گرفتند	۵۹

مفهوم	کد	نشانیگر	ردیف
	آنچه برای میدان رزم معنوی و مادی لازم بود با ابتکار خودشان به وجود آوردند	۹۰۰۳۱۰	۶۰
	در رزم مرزی با دشمنان مهاجم و متجاوز موفق شدند	۹۰۰۳۱۰	۶۱
	در رزم جهادی انقلابی در میدان‌های بشدت مغشوش و مبهم درون جامعه موفق شدند	۹۰۰۳۱۰	۶۲
۸ مفهوم	۶۲ کد		جمع

(نگارندگان، ۱۳۹۵)

مطابق جدول فوق، مقوله انقلابی از مفاهیم: ذخیره انقلاب، شناخت انقلاب، انقلابی، اهمیت و ضرورت انقلابی، استکبارستیزی، روحیه انقلابی، انقلابی ماندن و دستاوردهای شورانقلابی تشکیل یافته است.

ب- مقوله مجاهدت: جدول شماره (۴)، نمایانگر خلاصه تحلیل مضامین و مفهوم‌سازی مقوله مجاهدت است.

جدول شماره (۴) خلاصه تحلیل مضامین و مفهوم‌سازی مقوله مجاهدت

مفهوم	زیرمفهوم	تعداد کد
اهمیت و ضرورت مجاهدت		34
جهاد فی سبیل الله		10
کارکردهای مجاهدت		13
راه‌های کسب مجاهدت		4
الزامات مجاهدت		8
صفت مجاهدان		8
انقسام جهاد		4
رشادت	تترسیدن از دشمن	19
	دلاوری	4
	جوانمردی	۵

مفهوم	زیر مفهوم	تعداد کد
ایثار و فداکاری	شجاعت	21
	شهادت‌طلبی	30
	اهمیت و ضرورت فداکاری	27
	فداکاری	21
	اخلاص در فداکاری	11
	اخلاص در ایثار	4
	ایثار	6
	اهمیت ایثار	8
	۹ مفهوم	۱۱ زیر مفهوم

(نگارندگان، ۱۳۹۵)

جدول بالا حاکی از آن است که مقوله «مجاهدت» از مفاهیم: اهمیت و ضرورت مجاهدت، جهاد فی سبیل الله، کارکردهای مجاهدت، راه‌های کسب مجاهدت، الزامات مجاهدت، صفت مجاهدان، اقسام مجاهدت، رشادت و ایثار و فداکاری، تشکیل شده است.

پ- مقوله تطبیق قول و عمل: برابر مفاد مندرج در جدول شماره (۲)، خلاصه تحلیل مضامین و مفهوم‌سازی مقوله تطبیق قول و عمل ارائه گردیده است.

جدول شماره (۲) خلاصه تحلیل مضامین و مفهوم‌سازی مقوله تطبیق قول و عمل

مفهوم	زیر مفهوم	تعداد کد
عدم ورود به سیاست	عدم گرایش به گروه‌های سیاسی	1
	تبعات ورود به سیاست	1
	عدم ورود به احزاب و گروه‌ها	۱۰
	عدم دخالت در سیاست	2
		1
تعهد	تعهد	۱۴
صداقت	درستکاری	9

مفهوم	زیر مفهوم	تعداد کد
		17
وفاداری	وفاداری به اسلام	4
	وفاداری به مردم	1
۴ مفهوم	۷ زیر مفهوم	۶۰ کد

(نگارندگان، ۱۳۹۵)

جدول بالا نشان‌دهنده این است که مفاهیم؛ عدم ورود به سیاست، تعهد، صداقت و وفاداری مقوله تطبیق قول و عمل را تشکیل داده است.

ت- مقوله امانت‌داری در جدول شماره (۳)، خلاصه تحلیل مضامین و مفهوم‌سازی مقوله امانت‌داری ارائه گردیده است.

جدول شماره (۳) خلاصه تحلیل مضامین و مفهوم‌سازی مقوله امانت‌داری

مفهوم	کد	نشانیگر	ردیف
امانت	این (مملکت) امانتی است دست شما	۶۰۰۵۱۱	۱
	جمهوری اسلامی امانتی است بزرگ که باید از آن حفاظت کنید	۶۳۱۲۰۶	۲
	باید این امانت (اسلام) را به او (خدا) بسپاریم	۵۹۰۹۰۲	۳
	حفظ امانت الهی (اسلام است و جمهوری اسلامی) تکلیف است	۵۹۰۴۲۸	۴
	همه ما با هم برای حفظ یک امانتی که خدا به دست ما داده است	۵۹۰۴۲۸	۵
	ج.ا.ا. امانتی است که باید حفظش کنید	۵۹۰۳۰۶	۶
	باید امانت (ج.ا.ا.) را به اهلش رد کنیم	۵۹۰۳۰۶	۷
	آن پاسداری را که می‌کند خوب انجام بدهد، با امانت انجام بدهد	۵۸۰۳۲۸	۸
	اسلام امانت است نزد ما	۵۸۰۴۰۲	۹
	اسلام امانت است پیش شما	۶۴۱۰۰۲	۱۰
	اسلام امانتی است در دست همه ما	۶۰۰۴۰۶	۱۱
	زیردستان نزد شما امانت است	۶۸۱۱۱۵	۱۲
	بار سنگین حفظ این امانت الهی (جمهوری اسلامی) بر دوش شماست	۷۳۱۰۱۵	۱۳
	این امانت حاکمیت اسلام که امروز در دست آن‌هاست، امانتی از همه	۷۴۰۳۲۵	۱۴

مفهوم	کد	نشانیگر	ردیف
	پیامبران و اولیا و امامان است		
	سپاه در قبال امانت اسلام و انقلاب برای خود مسئولیتی قائل است	۷۶۰۹۱۳	۱۵
مفهوم	کد ۱۵		جمع

(نگارندگان، ۱۳۹۵)

جدول شماره ۳ نشان‌دهنده این است که مقوله امانت‌داری از مفهوم امانت با ۱۵ کد تشکیل یافته است.

ث- مقوله استقامت: مطابق مفاد مندرج در جدول شماره (۴)، خلاصه تحلیل مضامین و مفهوم‌سازی مقوله استقامت ارائه گردیده است.

جدول شماره (۴) خلاصه تحلیل مضامین و مفهوم‌سازی مقوله استقامت

مفهوم	تعداد کد
مفهوم استقامت	۵
اهمیت و ضرورت استقامت	۱۲
ضرورت مقاومت	۱
اهمیت مقاومت	۲
مقاومت	۳
عوامل ایجاد مقاومت	۱۰
غلبه بر مشکلات	۴
صبر	۴
پایداری	۴
ایستادگی	۱۹
۱۰ مفهوم	۶۴ کد

(نگارندگان، ۱۳۹۵)

جدول بالا بیانگر آن است که مفاهیم؛ استقامت، اهمیت و ضرورت استقامت، ضرورت مقاومت،

اهمیت مقاومت، مقاومت، عوامل ایجاد مقاومت، غلبه بر مشکلات و صبر و ایستادگی، مقوله استقامت را تشکیل می‌دهند.

ج- مقوله قانون‌مندی: در جدول شماره (۵)، خلاصه تحلیل مضامین و مفهوم‌سازی مقوله قانون‌مندی ارائه گردیده است.

جدول شماره (۵) خلاصه تحلیل مضامین و مفهوم‌سازی مقوله قانون‌مندی

مفهوم	تعداد کد
نظم و انضباط	۷۱
رعایت قانون	۲۷
رعایت سلسله‌مراتب	۱۰
برخورد با متخلفین	۲۲
۴ مفهوم	۱۳۰ کد

(نگارندگان، ۱۳۹۵)

جدول فوق نشان می‌دهد که مقوله قانون‌مندی از مفاهیم نظم و انضباط، رعایت قانون، رعایت رعایت سلسله‌مراتب و برخورد با متخلفین تشکیل شده است.

ب- یافته‌های تحقیق

بر اساس تجزیه و تحلیل صورت گرفته عوامل و مؤلفه‌های صداقت‌سازمانی در سپاه پاسداران بر اساس رهنمودهای امامین انقلاب اسلامی به شرح زیر ارائه می‌گردد:

الف- انقلابی بودن: مؤلفه‌های شکل‌دهنده آن عبارت‌اند از: ذخیره انقلاب، شناخت انقلاب، انقلابی، اهمیت و ضرورت انقلابی، استکبارستیزی، روحیه انقلابی، انقلابی ماندن و دستاوردهای شور انقلابی است.

ب- مجاهدت: از مؤلفه‌های: اهمیت و ضرورت مجاهدت، جهاد فی سبیل الله، کارکردهای مجاهدت، راه‌های کسب مجاهدت، الزامات مجاهدت، صفت مجاهدان، اقسام مجاهدت، رشادت و ایثار و فداکاری تشکیل شده است.

پ- تطبیق قول و عمل: مؤلفه‌های شکل‌دهنده آن عبارت‌اند از: عدم ورود به سیاست، تعهد،

صداقت و وفاداری.

ت- امانت‌داری: مؤلفه شکل‌دهنده آن امانت است.

ث- استقامت: که از مؤلفه‌های استقامت، اهمیت و ضرورت استقامت، ضرورت مقاومت، اهمیت مقاومت، مقاومت، وفای به عهد، امانت‌داری و دین‌داری می‌داند. از این رو مقاله پیش رو برای یافتن

ج- قانون‌مندی: مؤلفه‌های تشکیل‌دهنده آن عبارت‌اند از: نظم و انضباط، رعایت قانون، رعایت سلسله‌مراتب و برخورد با متخلفین.

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

چنانچه بررسی‌های نظری نشان داد امامین انقلاب اسلامی همواره بر صداقت در نیروهای مسلح به ویژه سپاه پاسداران تأکید نموده‌اند و مصادیق صداقت را در درستکاری، صحت عمل، صدق در قول و عمل، وفای به عهد، امانت‌داری و دین‌داری می‌دانند. از این رو مقاله پیش رو برای یافتن پاسخ به سؤال تحقیق، گفتمان بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران و مقام معظم رهبری از سال ۱۳۵۷ تا ۱۳۹۴ در حوزه موضوع تحقیق مطالعه گردید و از طریق روش نظریه‌پردازی داده‌بنیاد به ویژه کدگذاری باز تعداد ۵۶۸ کد، ۱۸ زیرمفهوم، ۳۶ مفهوم و در نهایت ۶ مقوله به عنوان عوامل صداقت سازمانی در سازمان مورد مطالعه شناسایی شد. این عوامل عبارت‌اند از: انقلابی بودن، مجاهدت، تطبیق قول و عمل، امانت‌داری، استقامت و قانون‌مندی. عوامل احصاء شده مبتنی بر آموزه‌های دینی است. همچنین بررسی‌های انجام شده در خصوص پیشینه تحقیق حاکی از آن است که تاکنون پژوهشی کلان و جامع پیرامون موضوع مورد تحقیق که دربرگیرنده همه لایه‌های اعتقادی، قانونی، سازمانی، مأموریتی، تفکری، برنامه‌ریزی و بومی باشد انجام نشده است. این در حالی است که پژوهش حاضر کوشیده است با توجه به نقش و تأثیر بی‌بدیل صداقت سازمانی در سپاه پاسداران، مفاهیمی جدید و پیشرفته از عوامل و مؤلفه‌های صداقت سازمانی را بر اساس رهنمودهای امام خمینی (ره) و امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در عرصه سازمان مورد مطالعه ارائه نماید، به نحوی که ضمن تحقق اهداف والا و صیانت از دستاوردهای انقلاب اسلامی، انتظارات

بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران و مقام معظم رهبری را محقق نماید.

به این ترتیب، نتایج تحقیق به سؤال اصلی تحقیق مبنی بر: "عوامل و مؤلفه‌های صداقت‌سازمانی در سپاه پاسداران بر اساس رهنمودهای امام خمینی (ره) و امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) کدام است؟" پاسخ مناسب داده است.

با توجه به یافته‌های تحقیق پیشنهاد می‌شود:

سپاه پاسداران رهیافت‌های تحقیق را در ارزیابی، انتصاب و توسعه مدیران و فرماندهان ارشد لحاظ نماید.

پژوهشگران اولویت‌بندی عوامل و میزان تأثیر هر یک از مؤلفه‌ها بر عوامل مرتبط را به روش کمی مورد ارزیابی قرار دهند.

منابع

الف- فارسی

- قرآن مجید (۱۳۷۸)، ترجمه الهی قمشهای، انتشارات حر، چاپ اول
- امام خمینی (ره) (۱۳۹۰)، *صحیفه نور*، تهران، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، چاپ چهارم
- امام خمینی (ره) (۱۳۶۸)، *وصیت‌نامه الهی سیاسی*، تهران، برگ نگار
- امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) (۱۳۹۴)، *حدیث ولایت (لوح فشرده مجموعه رهنمودهای رهبر معظم انقلاب اسلامی)*، تهران، موسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی
- امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) (۱۳ آرشو بیانات)، قابل دسترسی در: <http://www.Leader.ir> (فشرده مجموعه رهنمودهای رهبر معظم انقلاب اسلامی)، تهران، موسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی
- ابن شعبه، حسن بن علی (۱۳۸۲)، *تحف العقول*، ترجمه: بهراد جعفری، تهران، دارا کتب الاسلامیه
- خوانساری، آقا جمال، محمد بن حسین (۱۳۸۴)، *شرح غررالحکم و دررالحکم*، جلد ۲ و ۳ و ۴، تهران، دانشگاه تهران
- دهخدا، علی‌اکبر (۱۳۷۷)، *لغت‌نامه دهخدا*، تهران، دانشگاه تهران
- رجایی، سیدمحمد کاظم؛ کاظمی، مصطفی (۱۳۹۰)، شاخص ترکیبی صداقت در بازار اسلامی، *مجله معرفت اقتصاد اسلامی*، سال سوم، شماره اول، پیاپی پنجم، پاییز و زمستان ۱۳۹۰، صفحه ۱۱۵ - ۱۴۴
- طباطبایی؛ محمدحسین (۱۳۹۶ق)، *المیزان فی تفسیر القرآن*، چاپ سوم، ج ۱۶، تهران، دارالکتب الاسلامیه
- طریحی، فخرالدین (۱۳۷۵)، *مجمع البحرين*، محقق: حسینی اشکوری، احمد، تهران، مکتبه المرتضویه
- فراهیدی، خلیل بن احمد (۱۴۱۰ ه ق)، *العین*، نشر هجرت، چاپ دوم، محقق/ مصحح: دکتر مهدی مخزومی و دکتر ابراهیم سامرائی، قم
- قمی، عباس (۱۴۱۴ق)، *سفینه البحار و مدینه الحکم و الآثار*، جلد ۲، قم، اسوه
- مجلسی، محمدباقر (۱۳۶۲ق)، *بحارالانوار*، تهران، انتشارات بحارالانوار
- مصطفوی، حسن (۱۳۶۸)، *التحقیق فی کلمات القرآن الکریم*، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
- نصیری‌زاده، مژگان (۱۳۸۷)، *علل عدم صداقت در سازمان‌ها و نقش مدیران در ترویج صداقت*، *مجله الکترونیکی پیک مدیران*

ب- انگلیسی

- Hadi A. A *L-Abr row*, Mohammad Shaker Ardakani, Alireza harooni

- Hossein khanifar, Kamran Nazari, Mostafa Emami& Hoseinali Soltani, (2012) "*J. Basic. Appl. Sci. Res*", 2(3)2694-2700, 2012www.textroad.com
- James Hollander Vineburgh, Jr. May (2010)" University of Iowa": <http://ir.uiowa.edu/etd/614>
- Joanna Paliszkievicz,Alex Koohang&Jeretta Horn Nord (2014)" *Online Journal of Applied Knowledge Management* " A Publication of the International Institute for Applied Knowledge Management Volume 2, Issue 1, 2014
- Moghaddam pour, H.,(2013), *International Journal of Management Academy*(2013), 1 (1): 25-41
- Morad Rezaei, Sajjad Salehi, Masomeh Shafiei& Somaye Sabet, (2012)"*Emerging Markets Journal* "Volume 2 (2012) ISSN 2158-8708 (online) DOI 10.5195/emaj.2012.21<http://emaj.pitt.edu>
- Nwankpa, Joseph K. and Roumani, Yaman (2014) "*The Influence of Organizational Trust and Organizational Mindfulness on ERP Systems Usage*," Communications of the Association for Information Systems: Vol. 34, Article 85.
- Parker, Lee D. & Roffey, Bet H., (1997), Methodological Themes: Back to the Drawing Board: Revisiting Grounded Theory and the Everyday Accountant's and Manager's Reality, Accounting, *Auditing & Accountability Journal*, 10(2).
- Schoorman David, poger C. Mayer&James H. Davis,(2007) "*Academy of Management Review*"2007, Vol. 32, No. 2, 344–354.
- Hamidreza Moghaddam pourd,(2013) "*International Journal of Management Academy*" (2013), 1 (1): 25-41
- Hadi A. A L-Abr row, Mohammad Shaker Ardakani, Alireza harooni, (2013), The Relationship between Organizational Trust and Organizational Justice Components and Their Role in Job Involvement in Education, *International Journal of Management Academy*, Vol.1, No.1.
- Hossein khanifar, Kamran Nazari, Mostafa Emami& Hoseinali Soltani, (2012) , The Study of the Relationship between Organizational Trust and Organization Creativity (Case Study in Purge National Company and Distribution of Petroleum products in Kermanshah – Iran), "*J. Basic. Appl. Sci. Res*", 2(3)2694-2700, 2012www.textroad.com
- James Hollander Vineburgh, Jr. May (2010) , A study of organizational trust and related variables among faculty members at HBCUs, "*University of Iowa*": <http://ir.uiowa.edu/etd/614>
- Joanna Paliszkievicz,Alex Koohang&Jeretta Horn Nord (2014) , A Publication of the International Institute for Applied Knowledge Management," *Online Journal of Applied Knowledge Management* " A Publication of the International Institute for Applied Knowledge Management Volume 2, Issue 1, 2014

- Morad Rezaei, Sajjad Salehi, Masomeh Shafiei& Somaye Sabet, (2012) , Servant Leadership And Organizational Trust:The Medlating Effct of The Leader Trust And OrganizationalCommunication, "*Emerging Markets Journal* "Volume 2 (2012) ISSN 2158-8708 (online) DOI 10.5195/emaj.2012.21http://emaj.pitt.edu
- Nwankpa, Joseph K. and Roumani, Yaman (2014) , The Influence of Organizational Trust and Organizational Mindfulness on ERP Systems Usage, "*The Influence of Organizational Trust and Organizational Mindfulness on ERP Systems Usage*," Communications of the Association for Information Systems: Vol. 34, Article 85.
- Parker, Lee D. & Roffey, Bet H., (1997), Methodological Themes: Back to the Drawing Board: Revisiting Grounded Theory and the Everyday Accountant's and Manager's Reality, *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 10(2).
- Schoorman David, poger C. Mayer&James H. Davis,(2007) , An Integrative Model of Organizational Trust: PAST, Present, And Future "*Academy of Management Review*"2007, Vol. 32, No. 2, 344–354.